

Govor boja: šare / proste

Jedno od pravila koje je obvezivalo žensku osobu u zajednici bilo je promjena češljanja i oglavlja nakon udaje. Sljedeće joj je određivalo boju odjeće, odnosno boju ukrasa na odjeći. Za djevojku i mladu

očekivala

Pred djevojkom je bio važan životni korak udaja; pred snahom rađanje djece, sami temelji održanja zajednice. Strah da bi to moglo poći po zlu oblikovao je vjerovanje u zle sile, najopasnije upravo njima. Zaštitu predstavlja, vjerovalo se, crvena boja. Poslije prvih poroda kritično je razdoblje prošlo pa je zaštita bila sve manje potrebna, dakle crvene boje u odjeći sve manje. Žene srednjih godina više nisu nosile šareninu te im je s godinama kolorit odjeće bivao sve zagasitiji. Boje koje su se u sitnim, decentnim ukrasima nalazile na njihovoj odjeći nazivale su se proste, odjeća tako ukrašena proščina.

Bogato ukrašena odjeća starijim i starim ženama ženama nije dolikovala.

Međutim, izbor boje na odjeći određivala je i liturgijska godina ili kalendar katoličkih blagdana. Razdoblje iščekivanja Kristovog rođenja, Advent, zahtijevalo je proste boje. Razdoblje od Božića do Krštenja Gospodinovog bilo je svečano i veselo pa su ga obilježavale šare boje. U žalobnoj Korizmi i odjeća je bila

KAJ JE DIEKLA OBLEKLA

KAJ JE DIEKLA OBLEKLA

snahu određena je bila žarka crvena boja. Ako se radilo o višebojnim kompozicijama crvena je trebala biti prevladavajuća, dominantna. Uz žarku crvenu i ostale su boje bile žarke i intenzivne. To su bile šare boje pa se odjeća takvog kolorita nazivala šarenina. Ukrasi su bili krupni, brojni, što raskošniji. Skromnost se u odjeći od djevojke i mlade snahe nije

Izdavač: Muzej Prigorja

Za izdavača: Vladimir Sokol

Autorica izložbe, teksta, kataloga: Jagoda

Vondraček Mesar

Oblikovanje izložbe, kataloga, plakata: Dubravka

Habuš Skendžić, Irena Vidošević

Tehnički postav izložbe: Josip Kovačević

Pomoć u realizaciji izložbe: Marijo Dokša, Damir Fofić

Grafička priprema: Ilijana Marin

Tisak: Kerschoffset

Naklada: 300 komada

Muzej Prigorja
25. 1. - 25. 3.

Jagoda Vondraček Mesar

KAJ JE DIEKLA
OBLEKLA

KAJ JE DIEKLA OBLEKLA

žalobna, prosta, od Uskrsa do Duhova, u boji veselja, šaroj. Ritam izmjenjivanja veselih i žalobnih blagdana još se i dodatno obogaćivao. Šaro na Uskrs, sutradan, na Uskrsnji ponedjeljak slijedilo je prosto. Ako je jutarnja nedjeljna misa zahtijevala šaro, već je večernja zahtijevala nešto prostije. Svaka je prva nedjelja u mjesecu ili «mlada nedelja», obavezno bila prosta. No taj cijeli raspon boja bio je rezerviran za mlade djevojke i mlade snahe. Žene starije od njih nosile su samo prosto, čiji je stupanj određivala njihova dob.

Tradicionalni oblici

Platnena odjeća Sesevetskog prigorja s početka 20. stoljeća izrađena je na vrlo star način. Nije bila krojena već se potreban oblik dobivao nabiranjem cijelih ravnih komada platna. Oblikovani su dijelovi prišivani ručno. Suknje i pregače izrađene na taj način imale su veliku širinu složenu u okomite

možemo isčitati da pripada dugoj tradiciji izrade odjeće od platna. Sirovinu za platno u Sesevetskom su prigorju davale dvije tekstilne biljke. U brdovitim župama na sjeveru uspijevala je jedino konoplja. Na jugu, ravnica uz Savu pogodovala je uzgoju i konoplje i lana. Poslovi oko njihovog uzgoja i prerade te izrade početnog proizvoda – platna, a zatim šivanje odjeće od njega tradicionalno su pripadali ženama u svakom seljačkom domaćinstvu. To je bilo znanje koje se stjecalo u obitelji od rane mladosti.

Važno je

napomenuti da su u izradi te odjeće korišteni i proizvodi tadašnje europske tekstilne industrije.

Kao prvo,

nabore, rance.

Dugaje tradicija takve suknje učinila omiljenima pa su nakon preuzimanja industrijskih tkanina žene nosile široke plisirane suknje. Nekrojene su se suknje i pregače održale i nakon što se košulja počela izrađivati krojenjem.

O sirovinama

Najstarija sačuvana odjeća stara je stotinjak godina, t.j. potječe s prijelaza 19. u 20. stoljeće. Iz nje

pamučni konac zahvaljujući odličnim svojstvima za izradu osnove platna, dok se za potku koristili konoplja i lan. Pamučni se konac različitih boja koristio i za ukrašavanje platna kao i obojena vuna i svila. Pamučne i svilene vrpce cvjetnog uzorka žene su prihvatile za ukras odjeće i kose.

Dio odjeće, ona topla, bio je izrađen od sukna i obrtničke proizvodnje. Sukno je vunena tkanina,

tkana na tkalačkom stanu kao

zrnje, cjevčice, titranke i kristalići, jer se presijavanje tih sitnih

platno.

Nakon toga je bila strugana i udarana da bi se na površini niti izvukle i međusobno ispreplele u gust i

nepropusan sloj.

Sukno je bilo različitih boja, od debelog se izrađivao sam odjevni predmet, tanko se izrezivalo u komdiće koji su prišivani za ukras. Od sukna su se izrađivali bogato ukrašeni prsluci i dugački kaputi.

Odjeća od kože, dugački kožni prsluci s kožnim aplikacijama, nosili su se jedino u župi Resniku. Od kože se izrađivala obuća: opanci, cipele i čizme.

Između dvaju svjetskih ratova, selo je upoznalo bogatu ponudu tekstilne industrije: marame od svilenog brokata i svilenog damasta, lagane pamučne tkanine s tiskanim uzorkom, pli i baršun, bijeli organdi i svileni damast za vjenčanu odjeću. Tradicionalnom je ukusu posebno draga bila «svila», naime svaka tkanina sjajne površine. Na kapicama je obilno korišteno sitno svjetlucavo

elemenata bio omiljen vizualni efekt. Ruku pod ruku s njima u odjeću su seljanki prodirali i građanski krojevi: bluza, jakna, pregača.

Tkanje i arhaična izrada suknji i pregača održalo se do kraja Drugog svjetskog rata. U običnoj i skromnoj varijanti služile su za rad,

bogato ukrašeni komadi bili su ponos u svečanim prigodama. Razdoblje nakon Drugog

svjetskog rata tjeralo je u zaborav seljačku odjevnu tradiciju. Društvena su gibanja davala prednost građanskog tipa.

